

POEMES D'AUSIÀS MARCH

Axí com cell qui-n lo somni es delita

Axí com cell qui-n lo somni es delita
e son delit de foll pensament ve,
ne pren a mi, que-l temps passat me té
l'imaginar, qu-altre bé no y habita,
sentint estar en aguayt ma dolor,
sabent de cert qu-en ses mans he de jaure.
Temps de venir en negun bé-m pot caure;
aquell passat en mi és lo millor.

Del temps present no-m trobe amador,
mas del passat, qu-és no-res e finit;
d'aquest pensar me sojorn e-m delit,
mas quan lo pert, s'esforça ma dolor,
sí com aquell qui és jutgat a mort
he de lonch temps la sab e s'aconorta,
e creure-l fan que li serà estorta
e-l fan morir sens un punt de recort.

Plagués a Déu que mon pensar fos mort,
e que passàs ma vida en durment!
Malament viu qui té lo pensament
per enamich, fent-li d'enuyts report;
e com lo vol d'algún plaer servir
li'n pren axí com dona-b son infant,
que si verí li demana plorant
ha ten poch seny que no-l sab contradir.

Ffóra millor ma dolor sofferir
que no mesclar pocha part de plaher
entre-quells mals, qui-m giten de saber
com del passat plaher me cové-xir.
Las! Mon delit dolor se converteix;
doble's l'affany après d'un poch repós,
si co-l malalt qui per un plasent mos
tot son menjar en dolor se nodreix.

Com l'ermità, qui-nyorament no-l creix
d'aquells amichs que teni-en lo món,
essent lonch temps qu-en lo poblat no fon,
per fortuyt cars hun d'ells li apareix,
qui los passats plahers li renovella,
sí que-l passat pressent li fa tornar;

mas com se'n part, l'és forçat congoxar:
lo bé, com fuig, ab grans crits mal apella.

Tornada

Plena de seny, quant amor és molt vella,
absença és lo verme que la guasta,
si fermetat durament no contrasta,
e creura poch, si l'envejós consella.

Leixant a part l'estil dels trobadors

Leixant a part l'estil dels trobadors
Qui per escalf transpassen veritat
E sostrahent mon voler afectat
Per que nom trob diré'l que trob en vos,
Tot mon parlar als qui nous auran vista
Res no y valra car fe no y donaran
E les vehents que dins vos no veuran,
En creur'a mi lur arma sera trista.

L'ull de hom pech no ha tan forca vista
Que vostre cos no jutge per gentil,
N'el coneix tal com lo qui es subtil,
Hoc la color mas no sab de la vista.
Quant es del cos menys del participar
De l'esperit coneix be lo grosser.
Vostre color y el tall pot be saber
Mas ja del gest no pora ben parlar.

Tots som grossers en poder explicar
Ço que mereix un bel cos e honest,
Jovens gentils ben sabents l'an request;
E famejants los convench endurar.
Lo vostre seny fa ço qu'altre no y basta,
Que sab regir la molta sobtileza.
En fer tot be s'adorm en vos peresa;
Verge no sou perque Deu ne volch casta.

Sol pera vos basta la bona pasta
Que deu retench per fer singulars dones
Fets ne assats molt sabies y bones
Mas compliment dona Teresa 'l tasta.
Havent en si tan gran coneixement
Que res nol fall que tota no s conexas;
Al hom devot sa bellesa encega

Past d'entenents es son enteniment.

Venecians no han lo regiment
Tan pacifich com vostro senyor regeix;
Suptilitats qu'els entendrens nodreix
E del cos bell sens culpa 'l moviment.
Tan gran delit tot hom entenent ha
E ocupat se troba 'n vos entendre
Que lo desig del cos no pot entendre
A leitx voler mas com a mort esta.

Tornada.

Lir entre cars lo meu poder no fa
Tant que us pogues fer corona invisible:
Meriula vos car la qui es visible
No s deu posar lla on miracl'esta

Axí com cell qui desija vianda

Axí com cell qui desija vianda
per apagar sa perillossa fam,
e veu dos poms de fruyt en hun bell ram,
e son desig equalment los demanda,
no·l complirà fins part haja·legida,
sí que·l desig vers l'un fruyt se decant,
axí m'à pres dues dones amant,
mas elegesch per haver d'Amor vida.

Sí com la mar se plany greument e crida
com dos forts vents la baten equalment,
hu de levant e altre de ponent,
e dura tant fins l'un vent ha jaquida
sa força gran per lo més poderós,
dos grans desigs han combatut ma pensa,
mas lo voler vers hu seguir dispensa;
yo·l vos publicch: amar dretament vós.

E no cuydeu que tan ignoscent fos
que no vehés vostr·avantatge gran;
mon cors no cast estava congoxan
de perdre loch qui l'era delitós.
Una rahó fon ab ell de sa part,
dient qu·en ell se pren aquest·amor,
sentint lo mal o lo delit major,

sí qu·ell content, cascú pot ésser fart.

L'enteniment a parlar no vench tart,
e planament desféu esta rahó,
dient que·l cors, ab sa coomplexió,
ha tal amor com un lop o renart;
que lur poder d'amar és limitat,
car no és pus que apetit brutal,
e si l'amant veheu dins la fornal,
no serà plant e molt menys defensat.

Ell és qui venç la sensualitat;
si bé no és en ell prim moviment,
en ell stà de tot lo jutgament:
cert guiador és de la voluntat.
Qui és aquell qui en contra d'ell reny?
Que voluntat, per qui·l fet s'executa,
l'atorch senyor, e si ab ell disputa,
a la perfí se guia per son seny.

Diu més avant al cors ab gran endeny:
"Vanament vols e vans són tos desigs,
car dins hun punt tos delits són fastigs,
romans-ne llas, tots jorns ne prens enseny.
Ab tu mateix delit no pots haver:
tant est grosser qu·Amor no n'és servit;
volenterós acte de bé és dit,
e d'aquest bé tu no sabs lo carer.

Si bé complit lo món pot retener,
per mi és l'om en tan sobiran bé,
e qui sens mi sperança·l reté
és foll o pech e terrible grosser."
Aytant com és l'enteniment pus clar,
és gran delit lo que per ell se pren,
e son pillart és subtil pensamén,
qui de fins pasts no·l jaqueix endurar.

Tornada

Plena de seny, no pot Déu a mi dar,
ffora de vós, que descontent no camp;
tots mos desigs sobre vós los escamp;
tot és dins vós lo que·m fa desijar.

Colguen les gents ab alegria festes,

Colguen les gents ab alegria festes,
loant a Déu, entremesclant deports;
places, carrers e delitables orts
sien cerquats ab recont de grans gestes;
e vaja yo los sepulcres cerquant,
interrogant ànimes infernades,
e respondran, car no són companyades
d'altre que mi en son contínuu plant.

Cascú requer e vol a son senblant;
per ço no·m plau la pràctica dels vius.
D'imaginar mon estat són esquius;
sí com d'om mort, de mi prenen espant.
Lo rey xipré, presoner d'un heretge,
en mon esguart no és malauyrat,
car ço que vull no serà mai finat,
de mon desig no·m porà guarir metge.

Cell Texion qui·l buytre·l menga·l fetge
e per tots temps brota la carn de nou,
en son menjar aquell ocell may clou;
pus fort dolor d'aquesta·m té lo setge,
car és hun verm qui romp la mia pensa,
altre lo cor, qui may cessen de rompre,
e llur treball no·s porà enterrompre
sinó ab ço que d'aver se defensa.

E si la mort no·m dugués tal offensa
-ffer mi absent d'una tan placent vista-,
no li graesch que de tera no vista
lo meu cors nuu, qui de plaer no pensa
de perdre pus que lo ymaginar
los meus desigs no poder-se complir;
e si·m cové mon derrer jorn finir,
seran donats térmens a ben amar.

E si·n lo cel Déu me vol allogar,
part veur·a Ell, per complir mon delit
serà mester que·m sia dellay dit
que d'esta mort vos ha plagut plorar,
penedint-vos com per poqua mercé
mor l'ignoscent e per amor-vos martre:
cell qui lo cors de l'arma vol departre,
si ferm cregués que us dolrríeu de se.

Tornada

Lir entre carts, vós sabeu e yo sé
que-s pot bé fer hom morir per amor;
creure de mi, que só en tal dolor,
no fareu molt que y doneu plena fe.

Malventurós no deu cerquar Ventura

Malventurós no deu cerquar Ventura:
croar-se deu lo front com l'anomenen,
no desloant los qui favor ne prenen
entreposant lur bon enginy e cura.
Negú no deu son juy tan prest aver
que cell desllou qui Ventura vol fényer,
no virtuós, denegant-li atényer
ço que sos fills han menys d'algun saber.

E leix-me, donchs d'ésser aventurer,
si bé no-m pusch tant retraure ne strényer
qu-en contra d'ell me pogués tant empényer,
sí que fugís a son peu molt lauger.
Senyor és gran, béns mundans regidor,
e son juhý és a l'hull amagat,
ferint-vos lla d'on sereu delitat,
e que-l delit vengués tot per Amor.

Lonch és lo temps del contínuu dolor
a part detràs; car són cinch anys passats
que-m fuig delit com hy suy acostats,
ffent-me sentir fret après de calor,
diversitat de cassos aportant
per desgastar d'Amor lo benifet;
dels béns d'Amor conservador se'n ret:
ffóra content yo qui só desijant!

A Déu ne-l món no só d'Amor clamant,
car bé ha dat aygu-a ma granda set;
no sadollat, mas compte li n'és fet
no pot complir ço que só desijant;
e no mereix algun repreniment,
car del terç equal forces nos fa
segons cascú a-mar dispost està,
e tant com pot estreny son manament.

Fortuït cas m'à fet ésser absent
del foch d'Amor qui ja m'il.luminà;
en millor cas Ventura l'apagà,
e yo son cert qu'Amor ne fon dolent;
per que no-m clam d'Amor, mas de Ventura,
car son poder me ha desfavorit;
en abandó no-m vol haver jaquit
ans persegueix amor e ma gran cura.

Tornada

Lir entre carts, del món deu perdre cura
qui li cové d'Amor perdre sperança,
e tal o qual és d'Amor la fermança
ab lo desig que li dona punctura.

Oïu, oïu, tots los qui bé amats,

Oïu, oïu, tots los qui bé amats,
e planyeu mi si deig ésser plangut,
e puy veheu si és tal cas vengut
en los presents ne-n los qui són passats.
Doleu-vos, donchs, de mi, vostre semblant
en soferir la dolor delitable,
car tost de mi se dolrà lo diable
com veurà mi semblant mal d'él passant.

¿Qui és l'om viu, tal dolor suffertant,
que desig ço de que se desespera?
Aytant és greu que no par cosa vera
desijar ço de qu'és desesperant.
Ne só-nganat de mon mal estament:
tot quant pratich tornar me sent en dan;
menys de poder me trob, havent-lo gran,
car no m'esforç per mostrar mon talent.

Mon primer mal és mon esperdiment,
per que m'ahir e per no res m'acús;
e lo segon és terrible reffús
que vós mostrau si us feya-nqueriment.
Portat me trob a molt prop de ma fi,
puy mon voler cas impossible guarda;
no tardarà l'ora, que ja fos tarda,
que tendré-ls peus en l'avorrit camí.

Si per null temps en contra·Amor fallí,
yo·n son représ, planyent·me'n l'enemich,
e may vers mi poguí ésser amich,
car per null temps poder hi despenguí.
Hoc lo voler me trob en habundança,
mas del poder no·n sé pus enpobrit,
car yo peresch e son tan defallit
que no puch dir: "En vós és ma sperança."

Uns sabor d'agr·e dolç Amor lança
que lo meu gust departir·les no sab:
dins mos delits dolor mortal hy cap,
e tal dolor ab delit ha ligança.
Mas yo·m reprench com parlar m'à plagut
de ço qu·en mi no basta la sciència;
sobresamor me porta ignoscència:
vull e desvull sens cas esdeventut.

Tornada

Lir entre carts, creeu l'amador mut
y al cambiant de punt en punt color,
e al pauruch com se menbra d'Amor;
de l'atreuit sia son temps perdut.

O mort, qui est de molts mals medecina

¡O mort, qui est de molts mals medecina
e lo remey contra mala fortuna:
en contra mi hages ley e no çuna;
puys vinch a tu, l'orell·a mi enclina!
Mas tu deffugs a l'hom qui a tu crida,
anant a·quell qui de l'encontre·s lunya;
per tu·ncontrar nit e jorn faç ma punya
per ser plagat de ta dolça ferida.

Ma dolor gran no pot ésser perida
sinó per mal qu·en quantitat la passe;
per altr·affany no crch mon cor se lasse
e sia tant que·m don pena·nfinida,
torbant mon seny fins que dolor no senta:
ladonchs remey yo pens aconseguesqua;
altra dolor me plau que sia fresqua,
o prech la mort que morir me consenta.

L'imaginar per null temps no m'esmenta

altra dolor, e que apert no sia
a donar plor perdent tot·alegria;
ffuig de les gents, no·m plau que algú·m senta.
Deman de vós que de mi us vullau dolrre;
açò deman que lleument pusch atényer,
e no és poch; ab que no·m vullau fényer,
gran part del mal vós me poreu dissolrre.

Dona, tal sou que per vós me vull tolrre
tots los delits que·l món als jóvens dóna;
a vostr·amor lo meu cor s'abandona,
lo vostre cors per deessa vull colrre;
e si d'açò ves Déu comet offensa,
yo me'n confés, a penedir no baste:
la gran sabor del penident no taste;
la vostra, pens, ser de verins deffensa.

Tot lo revers muda ma vana pensa,
pregant-vos molt que mi no vullau plànyer,
e si, reclús, me veu la gent complànyer,
de sos delits me peix Amor e·m pensa.
Amor a mi tan cominal se mostra,
que fa que foll qui de mon mal se planga.
E, donchs, enug de mi no us ne atanga:
ma fort dolor serà menys sens la vostra.

Tornada

Lir entre carts, Amor los mals me mostra
tots quants venir en un amador poden;
reb·los mon cor tots quants en pensa·m roden,
e quant los call, aquella és llur mostra.

O mort, qui est de molts mals medecina

Qui no es trist de mos dictats no cur
O'n algun temps que sia trist estat
E lo qui es de mals passionat
Per fer se trist no serque loch scur.
Lija mos dits mostrant pensa torbada
Sens algun art exits d'hom fora seny,
E la raho qu'en tal dolor m'enpeny
Amor ho sab quin es la causa stada.

Alguna part e molta es trobada

De gran delit en la pensa del trist;
E si les gents ab gran dolor m'an vist
De gran delit m'arma fon companyada.
Quant simplament Amor ab mi habita
Tal delit sent que nom cuyt ser al mon
E com sos fets vull veure de pregon
Mescladament ab dolor me delita.

Prest ve lo temps que fare vida hermita
Per mills poder d'amor les festes colre.
D'est viure strany algu nos vulla dolre
Car per sa cort Amor me vol em cita.
E yo quil am per si tan solament
No denegant lo do, quem pot donar
A sa tristor me plau abandonar
E per tostemps viur'entristadament.

Traure no puch de mon entendiment
Que sia cert e molt pus bell partir,
Sa tristor gran que tot altre delit
Puix hi recan delitos languiment.
Alguna part de mon gran delit es
Aquella que tot home trist aporta
Que planyent si lo planyer lo conforta
Mes que si d'ell tot lo mon se dolgues.

Esser me cuyt per moltes gents repres
Puix que tant lou viur'en la vida trista,
Mas yo qui he sa glor'al ull vista
Desig sos mals puix delit l'es permes.
Nos pot saber menys dela esperiença
Lo gran delit qu'es en lo sols voler
D'aquell qui es amador verdader
E ama si vehent s'en tal volença.

Tornada

Lir entre carts Deu vos don coneixença
Com so per vos a tot estrem posat.
Ab mon poder Amor ma'nderrocat
Sens aquel seu d'infinida potença

Veles e vents han mos desigs complir

Veles e vents han mos desigs complir,
faent camins dubtosos per la mar.
Mestre i Ponents contra d'ells veig armar;
Xaloc, Llevant, los deuen subvenir
ab llurs amics lo Grec e lo Migjorn
fent humils precis al vent Tramuntanal
que en son bufar los sia parcial
e que tots cinc complisquen mon retorn.

Bullirà el mar com la cassola en forn,
mudant color e l'estat natural,
e mostrarà voler tota res mal
que sobre si atur un punt al jorn;
grans e pocs peixes a recors correran
e cercaran amagatalls secrets:
fugits al mar, on són nodrits e fets,
pel gran remei en terra eixiran.

Los peregrins tots ensems votaran
e prometran molts dons de cera fets;
la gran paor traurà al llum los secrets
que al confés descoberts no seran.
En lo perill no em caureu de l'esment,
ans votaré al Déu qui ens ha lligats,
de no minvar mes fermes voluntats
e que tots temps me sereu de present.

Io tem la mort per no ser-vos absent,
perquè Amor per mort és anul·lats;
mas io no creu que mon voler sobrats
pusca esser per tal departiment.
Io so gelós de vostre escàs voler,
que, io morint, no meta mi en oblit;
sol est pensar me tol del món delit,
car nos vivint, no creu se pusca fer:
après ma mort, d'amar perdau poder
e sia tost en ira convertit,
e, io forçat d'aquest món ser eixit,
tot lo meu mal sera vós no veer.

Oh Déu!, per què terme no hi ha en amor,
car prop d'aquell io em trobara tot sol?
Vostre voler sabera quant me vol,
tement, fiant de tot l'avenidor.

lo són aquell pus extrem amador,
aprés d'aquell a qui Déu vida tol:
puis io són viu, mon cor no mostra dol
tant com la mort per sa extrema dolor.
A bé o mal d'amor io só disposat,
mas per mon fat Fortuna cas no em porta,
tot esvetlat, ab desbarrada porta,
me trobarà faent humil respost.

lo desig ço que em porà ser gran cost,
l'aquest esper de molts mals m'aconhorta;
a mi no plau ma vida ser ser estorta
d'un cas molt fer, qual pret Déu sia tost.
Lladoncs les gents no els clrà donar fe
al que amor fora mi obrarà;
lo seu poder en acte es mostrerà
e los meus dits ab los fets provaré.

Tornada

Amor, de vós io en sent més que no en sé,
de què la part pijor me'n romandrà;
e de vós sap lo qui sens vós està.
A joc de cus vos acompararé.

Alguns passats donaren si a mort

Alguns passats donaren si a mort
per escapar als mals que·l món aporta
e per haver uberta·quella porta
on los desigs tots vénen a bon port.
A mi no cal de aquest món exir
per encerquar aquell sobiran bé:
en vós és tot, e no·m cal dar·hi fe,
car veu mon hull e sent·vos mon sentir.

Grat faç a Déu com sens mort soferir
tinch davant mi lo goig de l'esperit:
ell és aquell mon sobiran delit
e lo derrer on me plau romanir;
ell és aquell qui desigs me sostrau,
ell és aquell on mals e béns fenexen;
mos pensaments de altra part no·s vexen
ne han per bo si res fora d'ell cau.

Tant ma dolor és en sobiran grau,
com tinch present mon bé carestiós,
que si de mort vull ser volenterós,
no-l puch haver, car Mercé no-n té clau.
Gran Crueldat ab Grahir Poch n'an guarda,
per ço no toch a la porta, que m'obren;
mos sentiments clarament me descobren
que la favor de l'alt secret no-m guarda.

Cascun semblant ab son semblant se guarda;
donchs, aquest dret, qui és aquell qui-l romp?
Yo, enclinat, gran desig me corromp,
y en desijar, la que yo am ve tarda.
E tardarà si Amor no-l revela
los grans secrets qui-ls amadors practiquen,
tals que sinó en cors gentils no-s fiquen,
obedients a Na Venus estela.

Sí com lo foch, quant és en la canela,
mostra desig d'anar a ssa espera,
ma voluntat hun moment no espera:
tant com mils pot, als vents dóna la vela
per arribar al port molt desijat;
en altre port a mi no té lo ferre,
e si del tot del port me desafferre,
en esta mar me trobaré negat.

Tornada

Lir entre carts, dich-vos la veritat:
que si podeu saber ma gran amor,
creure no puch no sentau gran dolor,
ne-m fallirà de ben amar lo grat.

Així com cell qui-s veu prop de la mort

Així com cell qui-s veu prop de la mort,
corrent mal temps, perillant en la mar,
e veu lo loch on se pot restaurar
e no y ateny per sa malvada sort,
ne pren a me, qui vaig affanys passant,
e veig a vós bastant mos mals delir.
Desesperat de mos desigs complir,
iré pel món vostr-ergull recitant.